

România Intregită

De la Marea Unire, la consolidarea ei.

- Mărturi parlamentare -

În dăinuirea unui popor, douăzeci de ani de viață constructivă în pace, se constituie într-o etapă, o „epură”. Dacă fatalitatea istorică încadrează epoca cu două războaie mondiale (1914 și 1939), ~~epo~~ ea este „bolezată”, „interbelică”, iar generația este considerată „eroică”, „de sacrificiu”. În realitatea continuității ei, epocii i-ar fi mult mai potrivite alte ~~determinări~~ ^{determinări} în cazul țării noastre: România Intregită;

Revoluția democratică - săvârșită prin meritele reforme, volul universal și reforma agrară cu împroprietățirea țăranilor; Consolidarea Unității Naționale, sub toate aspectele: constitutional (1923), administrativ, economic, judiciar, militar, social, politic, educațional, științific, cultural și artă, diplomatic.

Tot acest progres, a fost diminuat, apoi stirbit (1940-1944), apoi efectiv anulat, prin instaurarea dictaturii comuniste (1944-1989). Pe lângă alte grave consecințe, ideologia totalitară a denaturat, a falsificat, a confiscat și a pervertit memoria istorică, prin interpretări dogmatice, proletcultiste sau conjuncturiste, pseudopatriotice. Printre marile momente uzurpate, Unirea din 1918 și interbelicul au constituit teren predilect: Unire, fără unioniști; Regat, fără regi; Revoluție, nerecunoscută; Reforme, minimizate și denigrate; Parlament, fără proclamări și merite legislative; Guverne, zăgrăvite numai în negru; Diplomație, ajustată intereselor de moment și a m. d. Chiar recon- șiderările tardive (atâtea câte și cum au fost), nu s-au putut sustrage total oplicii impuse.

-3-

foarte frumos, mai frumos ce au
strigat țărani afară!.../ Dar nu-i făcote
de pământ în Ardeal care să nu fie stro-
pită de singele fărâș al Românilor de
dincoace!.../ Iată părintele Nicolae Bălan
ce oaste a intrat atunci în Ardeal: nu ooste
cu fineturi și trîmbițe la gură, ci ooste a
măritimilor celui din urmă război al nostru: goi,
desculți, înghețați, așa au intrat în Ardeal,
dar cu inima toată. /.../ Iui pare bine că
a fost generalul [Gh. Mărdărescu] care a
intrat în fața trupelor noastre la Buda-
pesta!.../ N-a făcut războiul partidei cîtare;
sau partidele cîtare!.../ ci războiul l-a făcut
ostea românească. /.../ după război se aduceau
ciustitele rămășițe ale lui Mihai Viteazul!.../
atunci Regele Ferdinand a luat de la gîul
său Ordinul Mihai Viteazul și l-a pus alături
de osul lui Mihai, el în sine deosebita acas-
ta întru locușul depărtat și proiectul pe care
noi trebuie să-l apărăm, a fost pecelluită
în acel moment.

■ Petr Hăner (deputat, P.N.T., 28 noiembrie 1929):
"Cum s-a putut ca ideile de libertate,
fraternitate și egalitate, în cîtiva ani de
zile să cuprindă nu numai Franța, dar
Europa întreagă? Successul se explică nu
prin revoluția franceză ci prin ceea ce a
precedat revoluția franceză, prin compozi-
ta de idei, lipsa de idei! Iată în revistă marea
pleiadă a filozofilor și enciclopediștilor francezi
/.../ oremenia pregătire de mai mult de
100 de ani s-a făcut în mișcarea de

-4-

idei românească / servă contribu,
cântărilor: Radoni, Goleacu, Bălcescu,
Kogălniceanu, Eminescu etc. Trebuia o pu-
lărie, ca în Franța. Ei bine, revoluția a fost
războiul. Războiul a avut la noi acel rol
de a trece în domeniul politic, preocupările,
asa de accentuate, din domeniul literar,
științific și artistic."

■ Iosif Jimanica (deputat, P.S.D.R., 11 dec. 1929):
„Este incontestabil că Adunarea Națională
de la Alba Iulia nu a fost altceva decât
încheierea unui capitol al evoluției isto-
rice. Noi, cei care am fost acolo (...) putem
să facem comparație (...) Acceasi unitate na-
țională, realizată de Hohenzolerni în Germa-
nia și de Savoyarzi în Italia, înainte
cu 50 de ani, s-a realizat în 1918 la
Alba-Iulia (...) în 1918 era imposibil ca
unirea să se ~~face~~ fi făcut printr-o simplă
anexare dictată de Conferința de pace (...) Adunarea de la Alba-Iulia este ceva ce a
înlocuit anexarea (...) hotărârile aduse acolo,
constituie piatra fundamentală a Unirii."

■ Voiu Niteșcu (ministru de stat, guvern P.N.T.,
13 dec. 1929): „Hotărârea de la Alba-Iulia
m-a fost un contract, ci o declarație solemnă
a poporului românesc din Transilvania
și Banat, prin care își declară
independența lui, și cere unirea cu
România Veche, cu Regatul Român
(...) Poporul român care a pățit

în cursul veacurilor [...] apăs în putință să-și declare libertatea lui [...] era firesc să o acorde - confirmându-se spiritului său de toleranță - și celorlalte neamuri care deveneau minoritare. Totel, explica la 17 dec:
„Oricine va face o arămare între acest tratat al minorității lor [bunfăcinta de pace] și între hotărârile pe care națiunea românească, adunată la Alba-Iulia le-a luat, va constata că ceace a făgăduit popoul român, este cu mult mai mult decât ceace cuprinde acest tratat.”

■ N. Polizu - Micsunesti (deputat, P.N.T., 13 dec. 1929):
„Ce este hotărârea de la Alba-Iulia în realitate? Este o declarațiune de principii, subordonată unor contingente și imponderabili de ordine morală, psihologică și socială, declarațiune care nu poate fi realizată decât în funcțiune de factorul timp [...] declarațiunea revoluției franceze: « libertate, egalitate, fraternitate », așa de sentiment al unite pe standardul revoluției, și-a închipuit cinocă poate în fie realizată în mod automat? De un secol se fac eforturi să se realizeze și la ce am ajuns pînă astăzi? Putină libertate, mai deloc egalitate și nici o fraternitate! [...] Timpul este acela care determină aplicarea hotărârilor de la Alba-Iulia.”

■ Costache Leanca (deputat basarabean, P.N.T., 13 dec 1929): „Am spus că simțim acești popori, că vorbim această limbă și ne închinăm aceluia Dumnezeu.”

Tragedia istorică ieșă a pus pe fruntea
fiecăreia din noi o altă pecetie: [...] suntem
chemați să zidim o nouă țară din cele patru
trunchiuri răslăte pînă ieri. Din înfrățirea
celor patru trunchiuri, din amalgamarea celor
patru culturi și celor patru mentalități, din
respectarea dorințelor istorice, poate naște o
cultură românească originală, cu care vom putea
păși mîndri în concertul popoarelor civilizate.

☐ Viorel V. Tîlca (deputat P.N.T., 28 noi. 1929):

„Sunt cu mult prea convins că nouă nu ne ea
permis să calcăm pe urma păcătoșilor ungurilor
din trecut, că nu ne este permis să le aplicăm
metodele rationale din trecut și neuman pe care
le-au avut folă de noi, sunt prea puternice ade-
vărul pronunțat la Geneva, în discursul d-lui
Mironescu [ministru Economiei Străine] că «existența
unei minorități etnice, cu o cultură și cu o istorie
deosebită de a noastră, nu este în detrimen-
tul evoluției poporului românesc, ci, dimpotrivă,
servește ca un stimul.»

☐ ~~Ion Bujduzan~~ Ion Bujduzan (deputat Basarabia, P.T. de Lupa, 21 ian. 1929): „eu, ca român a Basa-
rabiei, în acest al zecelea an de la Unire, nu
pot să nu aduc întrupeșul pînă de pînă să recunos-
căm fapta de din țările de Stat, doi mari
dispariți ai emancipării noastre: Ion Brătianu și
Alexandru Marghiloman, care au contribuit în
cea mai mare măsură la înfrățirea unirii
Basarabiei cu țara noastră [...] sub ocrotirea
regimului românesc, în Basarabia s-au
făcut pe cale pașnică cele mai mari refo-
rme sociale și democratice. Basarabia

a făcut în toate ramurile vietii atita
progres, cit nu s-a făcut sub Rusia într-o
sută de ani [...]. de la regimul autocrat al
Rusiei țariste, prin actul Unirii, Basarabia a
trecut direct la viața constituțională și demo-
cratică din România integrată, prin acordă-
rea votului universal [...]. Dar cea mai mare repr-
mă [...]. a fost reforma agrară cu împroprietă-
rirea țăranilor [...]. a reînțegrat în drepturile lor
pe țărani moldoveni, stăpâni adevărați și
acestui pământ românesc.

Împotriva acestei idei subversive de subminare
a Unității Statului Român, ne ridicăm cu
toată tăria [...]. Această mișcare subversivă
este bine ghidată și bine susținută de
agenții Internaționaliști a III-a trimisi de la
Iugoslavia, ~~care au sosit în România~~
~~pe o altă cale de propagandă în România.~~
Noi ne ridicăm cu toată tăria împotriva
acestei mișcări de de revoluționare și anarhi-
zare a Basarabiei.

■ George Grigorovici (deputat P.S.D.R., 26 iunie 1931)

„Cînd ne-am întrunit în țara această unită,
reprezentanții tuturor provinciilor, am spus:
« Nu ne cunoaștem încă bine, fiți cu luare
aminte unul față de altul, să găsiți o cale de
compromis ca să ne unim, să punem bazele
acestui stat românesc, în viitor, în bună înțe-
legere și concurență, cu totu, fără de oclire
de partid » [...]. de altă dată clădirea consti-
tuțională este perfectă, luptele politice, care au
mare însemnătate în viața unui popor și a unui
stat, își găsesc lozul finit [...]. Nu vorbesc de
compromisul compromițător, de compromisul fără
caracter, ci de compromisul care are țintă comună
con există în oricare stat și societate.”

■ Ion Flueraș (deputat, P.S.D.R., 18 ian. 1929):

"He fiind convins că a sosit momentul să se facă o republică social-democratică [tratatative interpartidiste 1919-1920], eu am renunțat și la republica burgheză, bazându-mă pe faptul că regimul dinastic din Anglia este mai democratic chiar decât republica democratică franceză. Pentru noi, social-democrați, principalul este să avem libertate, să avem drepturi, iar celelalte vor veni de la sine."

■ Leonte Moldovan (^{istoric} deputat, P.N.L., ^{Lucă} 3 august 1932):

".../ eu am venit [în Regat] din Ardeal. .../ Am trecut aici unde mi se înlesneau posibilitățile de a face Universitatea și unde puteam găsi și un loc de muncă pe ogorul național, și ca mine au găsit o multime de inși [evocă pe Gh. Lazăr, Simion Bărmetiu, ^{Trușășescu} și ~~pe~~ pe placada mai tinerilor contemporani]. .../ în această epocă de 30 de ani, am fost nu numai eu, dar toată lăscălimea, nu numai aceea din Ardeal, dar și aceea din Regat. .../ am fost aceia care am dezvoltat simțul național la micile mlădite ale neamului românesc, fiindcă nu mai așa se putea face țerfa, pe care a reclamat-o războiul de întregire. ~~Pe lângă aceasta se afla...~~ Astfel] nu era posibilă încercarea de unire, în contra unor imperii puternice, cum erau Germania și Austria Ungaria. .../ În vremea noastră, lumea venea în «Tară». Iute bai pe cîneva: unde te duci? Mă duc în Tară. De unde vii? Vin din Tară. Nu se vorbea nici de Regat, nici de România; se vorbea de Tară. .../ am venit în Tară, care era țara noastră a tuturor românilor."

Popa-diseanu, Gheorghe Goga,
p. a.

Petru Andrei (deputat P.N.T., 16 dec. 1930):

"Noi trebuie să ne dăm seama că democrația nu va putea fi realizată decât dacă spiritul democratic pătrunde adevărat în suflet. Până acum a existat la noi în țară concepția unui Stat cultural aristocratic, căci s-au pus bazele unei vieți în care o pată subțire, activă conducători, profitau de cele mai înalte valori culturale. În țara noastră există astăzi două grupe care nu se înțeleg între ele, care nu vorbesc aceeași limbă: de o parte, conducătorii care și-au asimilat cultura - și nu poate fi vorba de toți conducătorii - iar de altă parte, poporul care stă în ignoranță.

Noi trebuie să realizăm statul cultural democratic. Statul în care spiritualitatea să fie scop pentru orice individ, pentru orice ființă umană, încât de unică ar fi ea. 66